

Zaznamenali sme

■ Ústav svetovej literatúry SAV pripravil dňa 26. 9. 2012 prezentáciu medzinárodnej kolektívnej monografie **V sieti strednej Európy: nielen o elektronickej literatúre**. Editorkami a spoluautorkami tejto publikácie sú Bogumiła Suwara a Zuzana Husárová, spolupracovali na nej bádatelia zo Slovenska, Čiech, Poľska, Slovinska a Chorvátska (G. Magová, M. Rehúš, J. Šrank, J. Kuzmíková, M. Nábělková, J. Švelch, M. Pisarski, A. Paják, J. Strehovec, K. Peović Vuković).

Publikácia sa zameriava na predstavenie otázok súvisiacich s tematikou elektronickej literatúry, digitálneho textu, hypermediality a internetovej komunikácie v špecifickom kultúrnom prostredí strednej Európy, a zároveň sa pokúša priblížiť recepciu a reflexiu digitálnych diel, ktoré presahujú kultúrne hranice. Monografia približuje výskum elektronickej literatúry ako priesečník rôznych interdisciplinárnych prístupov, východísk a metód, ktoré vzájomne interagujú a pomáhajú tak uchopiť šírku výskumného poľa. Kritického uvedenia monografie do kontextu súčasných diskurzov o literatúre a médiách sa podujali prof. **Peter Zajac** a doc. **Pavol Rankov**.

Prezentácia pokračovala v podobe vedeckej diskusie, ktorej rámec nastavovala aktuálna otázka **Quo vadis elektronická kultúra?**, dňa 27. 9. 2012 debatovali hostia z Poľska, Českej republiky a Slovenska (**Andrzej Adamski**, **Piotr Marecki**, **Mariusz Pisarski**, **Pavol Rankov**, **Janez Strehovec**, **Bogumiła Suwara**, **Martin Flašar**, **Zuzana Husárová**). Podujatie pokračovalo toho istého dňa v Poľskom inštitúte v Bratislave odborným seminárom a workshopom: **Chytanie do siete alebo o obraze a rozprávaní**, kde svoje názory prezentovali viacerí odborníci na problematiku komunikácie v digitálnych médiách, ako **Adam Adamski (Viacej ako text, čiže o novinách na tabletoch)**, **Mariusz Pisarski (Podoby digitálnej adaptácie)**, **Janez Strehovec (E-Literature and Algoritmick Culture)** a **Martin Flašar (Dědictví Gutenbergovo: proč se knih nezbavíme)**. Celé podujatie vzniklo v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA **Text na internete ako jav (r)evolúcie kultúry** a bolo finančné podporené aj Poľským inštitútom v Bratislave.

Zuzana Husárová a Bogumiła Suwara

■ Dvojdnová konferencia **Quo vadis elektronická kultúra?** (26.–27. 9. 2012) sa konala v Ústave svetovej literatúry SAV a v Poľskom inštitúte v Bratislave. Podujatie, zamerané na súčasný stav a budúcnosť elektronickej literatúry, otvorilo predstavenie novej publikácie *V sieti strednej Európy: nielen o elektronickej literatúre*, ktoré editorsky (a s autorským podielom) pripravili Bogumiła Suwara a Zuzana Husárová. Pavol Rankov vyzdvihol jej komplexnosť, ústretovosť (aj) voči menej zorientovanému čitateľovi a poukázal na akútnu potrebu mapovania tejto

témy. Ako kľúčové označil štúdiami nastolené protiklady – od základného rozporu tlač vs. displej, cez lineárnosť vs. variabilitu (otázka fragmentárnosti), až po paradoxy v otázke autorstva a úlohe (kompetencii/kompetentnosti) čitateľa. Publikáciu napokon zhodnotil ako transdisciplinárnu a priam futurologickú. Peter Zajac zasadil publikáciu do širšieho kontextu, pričom pripomenul tradíciu experimentálnej literatúry ako jeden zo zdrojov elektronickej literatúry a poukázal na štýlové a významové posuny, ktoré do literatúry, ale aj bežnej komunikácie, vniesli nové médiá (elipsovitosť, emocionalita, anonymita). Udalosť zavŕšila krátka diskusia k spomenutým aspektom, ktorá mala možnosť pokračovať na pôde ústavu nasledujúci deň. Pri okrúhlym stole sa zišli spoluautori a recenzenti knihy. V debata o budúcnosti výskumu elektronickej literatúry rezonovali najmä myšlienky rozšírenia bádateľského kontextu, zintenzívnenia kritiky, či potreby dostatočného technického vybavenia. Mnohostrannosť načrtnutých problémov opäť potvrdila nutnosť skúmania elektronickej literatúry. Konferenciu zavŕšil krst publikácie v Poľskom inštitúte, pred ktorým tu odzneli štyri prednášky od spoluautorov kolektívnej monografie (výraz M. Flašara): Adama Adamskeho, Mariusza Pisarskeho, Janeza Strehovca a Martina Flašara.

Petra Blštáková

■ V dňoch 26. – 27. 10. 2012 sa v Pezinku konal 34. ročník Letnej školy prekladu. Organizátormi boli Slovenská spoločnosť prekladateľov umeleckej literatúry, Slovenská spoločnosť prekladateľov odbornej literatúry, Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre preklad v spolupráci s Literárnym fondom a s Európskou platformou pre umelecký preklad PETRA. Na konferenciu finančne prispelo Ministerstvo kultúry SR.

Konferencia sa konala pod názvom *Kritický stav prekladu na Slovensku? Modus vivendi a modus operandi v európskom kultúrnom priestore*. Dvojdnové podujatie bolo opäť výborne obsadené, pokiaľ ide o aktívnych účastníkov, ktorí predniesli referáty, aj pokiaľ ide o zainteresovaných poslucháčov. Zásadným referátom bol príspevok Edity Gromovej. Priblížila nové výzvy a perspektívy prekladu a tlmočenia v európskom kultúrnom priestore, čím zároveň udala tón celého podujatia. Referáty, ktoré nadväzovali na jej postuláty, sa venovali vkladu Ceny Jána Hollého do vývoja umeleckého prekladu na Slovensku (Mária Kusá), problémom výučby translológie na jednotlivých fakultách (Michal Dvorecký), ale aj udržateľnosti kvality prekladu v inštitúciách Európskej únie (Zuzana Ursínyová). Komplexu otázok spojených so zástojom bohemizmov v slovenčine sa venovala Gabriela Múčsková, o prekladovej recepcii slovenskej literatúry v zahraničí hovorila Ludmila Adamová. O preklade ruských postmoderných textov hovorila Zuzana Lorková, Ladislav Franek sa sústredil na poetiku umeleckého prekladu z francúzštiny a španielčiny, Eva Palkovičová hovorila o výsledkoch a deziderátach prekladu zo španielčiny, Milan Žitný sa zamerl na prítomnosť severských literatúr v slovenskej kultúre.

Ďalší okruh pertraktovaných otázok tvorili príspevky venované etickým konfliktom pri preklade a tlmočení (Vítězslav Vilímek), počítačom podporovaného prekladu (Martin Mačura), prekladu politologických textov z francúzštiny (Peter Kopecký), ale aj otázkam prekladu pre audiovizuálne médiá (Emília Janecová/Ján Želonka). Osobitne treba vyzdvihnúť okruh otázok venovaných prekladu v európskom kultúrnom priestore. V referátoch Martina Djovčoša, Dáše Zvončekovej a Mirky Brezovskej sa pertraktovali problémy kritického postavenia prekladateľa v spoločnosti, činnosť Svetovej organizácie prekladateľov a tlmočníkov (FIT), ale aj nové trendy v kultúrnej politike EÚ z pohľadu Medzinárodnej federácie koalícií pre kultúrnu diverzitu. Katarína Bednárová priblížila odporúčania Európskej platformy pre umelecký preklad v oblasti vzdelávania, Oľga Ruppeltdová osvetlila dimenzie edičnej politiky a zviditeľňovania prekladateľa v spoločnosti a Miloš Švantner autorské práva v digitálnom veku. Súčasťou konferencie bolo čítanie úryvkov z prekladov ocenených cenou Jána Hollého.

Záverom treba konštatovať, že medzinárodná konferencia poskytla priestor pre konfrontáciu aktuálnych trendov translátologického výskumu na Slovensku a v Česku. Štúdie vyjdú tradične formou zborníka.

Milan Žitný

■ Dňa 6. novembra 2012 sa v priestoroch Ústavu svetovej literatúry SAV na Konventnej ulici uskutočnil *Deň otvorených dverí* tohto vedeckého pracoviska. Počas podujatia sa riaditeľ ústavu profesor Adam Bžoch zhodnotil výsledky výskumu za rok 2012. Účastníci sa mohli oboznámiť s tromi číslami ústavného časopisu *World Literature Studies*, ktoré vyšli v roku 2012, ako aj s najnovšími publikáciami ústavu. Medzi nimi bolo možné nájsť monografickú prácu o elektronickej literatúre, ktorá vznikla v spoluautorstve Bogumiły Suwary a Zuzany Huzsárovej, slovakisticko-rusistické literárnovedné dielo Evy Maliti-Fraňovej, dvojdielnu monografiu Jána Jankoviča o význame legendy Grófa Zrínskeho ako príspevku k rozvoju slovensko-chorvátskych kultúrnych vzťahov, hispanistickú prácu Magdy Kučerковой o magickej realizme v diele Isabel Allendeovej, monografiu Dobrotky Pucherovej o súčasnej africkej diasporickej literatúre, literárnovednú prácu Róberta Gáfrika o prínose sanskritskej literárnej vedy či germanistické zborníkové štúdie Márie Bátorovej a Romana Mikuláša. Súčasťou podujatia bola prednáška profesora Adama Bžocha, v rámci ktorej predstavil nizozemskú literárnu modernu. Svoju pozornosť zamerlal predovšetkým na holandského neskorého modernistu Martinusa Nijhoffa a jeho básnickú skladbu *Awater*, najviac interpretovanú nizozemskú báseň 20. storočia. Napokon ešte zaznel slovenský preklad básne spolu s prianím, aby sa i naďalej v Ústave svetovej literatúry hodnotila práca vedeckých pracovníkov ako produktívna, inšpiratívna a kvalitná.

Terézia Benešová

■ Na Katedre anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre prebiehalo počas 12.-16. novembra 2012 celotýždňové vedecké podujatie zamerané na symbiózu slova a obrazu v súčasnom umení pod názvom *Word and Image in Contemporary Culture (Slovo a obraz v súčasnom umení)*. Organizátori reagovali na aktuálne trendy dnešnej doby, poznamenananej akcentom na vizuálny rozmer, a k podujatiu pristúpili s ambíciou vytvoriť priestor pre diskusiu o vzťahu vizuálneho a literárneho umenia vo všetkých jeho podobách. Podujatie svojou účasťou podporili slovenskí a zahraniční literárni vedci, ako i spisovatelia Daniel Hevier a Steve Tomasula (USA). V príspevkoch rezonovali otázky literárnej reprezentácie a obraznosti a úzkeho prepojenia vizuálneho umenia a literatúry v tvorbe svetových autorov. Značný priestor bol venovaný aj predstaveniu experimentálnejších polôh súčasnej produkcie v podobe grafických románov a digitálnej literatúry. S. Tomasula, jeden z popredných predstaviteľov tzv. multimediálnej literatúry, predstavil nitrianskemu publiku niekoľko svojich experimentálnych románov, čím otvoril podnetnú diskusiu o možnostiach formálnych metamorfóz literárneho textu. V poradí už siedmy ročník tohto podujatia, plánovaný na november 2013, bude zameraný na problematiku imaginácie a fantázie v súčasnej literatúre a umení. Vybrané štúdie budú publikované v časopise *Ars Aeterna*, v čísle *Lure of the Magical: Imagination in Contemporary Arts and Literature*. Viac informácií ohľadom účasti a možnosti publikovania na: shevesiova@ukf.sk.

Simona Hevešiová

■ Dňa 8. novembra 2012 sa v priestoroch Filologickej fakulty Univerzity Complutense v Madride konali **XI. medzinárodné dni slovenského jazyka a kultúry** venované modernej a súčasnej slovenskej literatúre s osobitným zreteľom na 100. výročie narodenia Františka

Švantnera. Organizátormi podujatia boli madridská univerzita, Veľvyslanectvo SR v Madride a Klub nezávislých spisovateľov, člen A0SS. V úvode prehovorili dekan Filologickej fakulty UC Dámaso López García, veľvyslanec SR v Španielskom kráľovstve Ján Škoda a vedúci Katedry rumunčiny, slovanskej filológie a všeobecnej jazykovedy Fernando Presa Gonzáles. Hlavný referát predniesla Anna Valcerová (Novely Františka Švantnera), ďalej vystúpili Jana Kuzmíková (Dielo F. Švantnera v kognitívnych súvislostiach), Igor Hochel (Pôdorys anekdoty ako stavebný princíp prózy. František Švantner a iní) a Milan Richter (Sedliak F. Švantnera a židovská literatúra na Slovensku). V druhej tematicky voľnejšie koncipovanej časti konferencie odznali príspevky Jána Zambora (Válkove básne „kalendárového“ ľúbostného cyklu zo zbierky *Nepokoj*), Alejandra Hermidu de Blas (Poézia Mikuláša Kováča medzi avantgardou a realizmom) a Valérie Kováčovej Rivera de Rosales (Nové preklady slovenskej literatúry do španielčiny – autorka hovorila o svojich prekladoch románu Rudolfa Slobodu Uršula a knihy Petra Pišťanka *Nové skazky o Vladovi*).

Ján Zambor

■ Dňa 14. 11. 2012 si pracovníci Ústavu svetovej literatúry SAV mohli vypočuť filozoficky zameranú prednášku profesora Kurta Röttgersa *Oben ohne. Denken ohne Kopf* (Hore bez. Myslenie bez hlavy), ktorý v priestoroch ústavu vystúpil vďaka podpore Goetheho inštitútu. Profesor Röttgers, ktorý do roku 2009 pôsobil na Fernuniversität v Hagene, sa vo svojom príspevku zaoberal otázkou dualizmu rozumu a srdca, fenoménu ľudského tela. Prostredníctvom názorov širšej skupiny filozofov sa pokúsil prezentovať danú problematiku z hľadiska dejín filozofického myslenia či radikálnej myšlienky francúzskeho herca a básnika Antoina Artuada o bezpohlavnosti tela. Napokon „bezhlavé prejavy človeka“ usúvzťažnil i so situáciou v ekonomickej, sociálnej i politickej sfére. Prednáška sa konala v nemeckom jazyku, preklad tiež k prednáške do slovenčiny, ako aj o uvedenie hosťa a moderovanie prednášky sa postarala pracovníčka ústavu profesorka Mária Bátorová.

Terézia Benejová

■ Dňa 23. 11. 2012 sa na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity pri príležitosti životného jubilea Jána Zambora konala jeho sólová prednáška **O charaktere lyriky Štefana Strážaya**. Organizátormi podujatia boli Inštitút prekladateľstva a tlmočníctva FF PU v Prešove, Klub nezávislých spisovateľov AOSS a Univerzitná knižnica PU v Prešove. V úvode podujatia s medailónom o živote a tvorbe jubilanta, ktorý vysokoškolské a aspirantské štúdium absolvoval v Prešove a s prešovským prostredím stále održiava kontakt, vystúpila Anna Valcerová (text vyšiel v časopise PU v Prešove *Na pulze*, 2012, č. 4). J. Zambor v interpretačno-poetologických sondách do významných Strážayových básní, odkrývajúc aj ich vzťahy k slovenskej a inonárodnej poézii, predstavil najmä prvé obdobie Strážayovej lyriky, ktoré označil za etapu čistej poézie; po ňom nasledovalo obdobie špecifického realizmu. Prednáška, ktorá bola rozšírenou verziou Zamborovej reflexie Strážayovej lyriky, vyjde v zborníku o tvorbe tohto básnika, ktorý pod editorskou egidou Daniela Heviera pripravuje Nadácia Studňa.

Redakcia

■ Tretí ročník podujatia nitrianskej Katedry translatológie v spolupráci s Katedrou anglistiky a amerikanistiky *Tvorivé prekladateľské reflexie 3. Redaktorská a editorská prax* sa opäť zameľoval na aktuálne otázky prekladateľskej praxe. Po zaujímavých témach spojených s prekladom umeleckej literatúry (*Tvorivé prekladateľské reflexie. Umelecký preklad v teórii a praxi*, 2010) a prekladu pre divadlo (*Tvorivé prekladateľské reflexie 2. Preklad a divadlo*, 2011) tentoraz autorky a iniciátorky oblúbeného kultúrno-vedeckého podujatia sprostredkovali študentom

a širšej verejnosti stretnutie s osobnosťami domácej redaktorskej a editorskej praxe. Počas celého dňa prebehlo niekoľko prednášok a tvorivých dielní. Podstatu redaktorskej práce pútavým spôsobom priblížila skúsená prekladateľka, editorka a redaktorka vydavateľstva Ikar Anna Šikulová a taktiež vyhľadávaný redaktor Jaroslav Hochel. O situácii a postavení redaktorov na Slovensku mohlo publikum diskutovať s predsedníčkou Slovenskej spoločnosti prekladateľov umeleckej literatúry Oľgou Ruppeldtovou; nad osudom domácej i prekladovej literatúry sa zamýšľal vydavateľ slovenskej literatúry Koloman Kertész Bagala. Prijemným spestetrením bola tvorivá dielňa s Janet Livingstone, prekladateľkou amerického pôvodu s niekoľko-ročnou praxou v preklade zo slovenského do anglického jazyka. Ohromujúca účasť, ako i pozitívne ohlasy nasvedčujú, že spolupráca akademického prostredia s prekladateľskou praxou sa stáva žiadaným trendom nielen v zahraničí, ale aj na Slovensku.

Emília Janecová

■ V spolupráci Ústavu svetovej literatúry SAV a Poľského inštitútu v Bratislave sa 17.–18. januára 2013 uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia *Remediácia: v kontexte transdisciplinarity* (organizovaná v rámci grantového projektu VEGA *Text na internete ako jav (r)evolúcie kultúry*). Jednalo sa o tému uchopenú cez široké spektrum vedeckých aspektov. Príspevky boli zamerané najmä na elektronickú literatúru a kultúrny kontext. **Leonardo L. Flores** (momentálne pôsobiaci na Univerzite v Bergene) sa zameril na remediáciu kódu, **Katarína Peovic-Vuković** (Rijeka) jav poňala cez polaritu vysoká vs. pop-kultúra, **Mariusz Pisanski** (Londýn) poodhalil remediáciu linku ako dotyk a gesto. Zo širšej perspektívy na remediáciu nazreli ďalší vystupujúci: v kontexte digitálnej kultúry **Andrzej Adamski** (Varšava), ako pluralitné vnímanie kolektívnej pamäti a zároveň fenoménu vzdalovania od pôvodného diela **Pavol Rankov**, kritickú reflexiu pojmu ponúkli **Dušan Barok** a **Andrej Chudý**. Prebehli aj dve e-literárne vystúpenia – *Kineskop je vínný* autorov **L. Onaka** a **L. Podgórneho** (Poľsko) a *Enter: in' Wodies* a *Keď manipuluješ slová* slovenských autorov **Z. Husárovej** a **L. Panáka**. Rokovanie sa nieslo aj v znamení biológie prednáškou **Petra Sýkora** o HOX génoch a remediácii biologických štruktúr, na ktorú nadviazala **Martina Ivičičová** (Brno) pútavým priblížením bioartu (a konceptu Artificial Life). K literatúre sa cez tému románov na pokračovanie (v tlači a na blogoch) vrátil **Karel Piorecký** (Praha) a **Dagmar Sabolová-Princic** s analýzou remediácie románu Baudolino do rozhlasovej podoby. Sfilmovanou básňou a odkazom diela Dambudza Marecheru pokračovala **Dobrota Pucherová**, ktorú vystriedala **Zuzana Husárová**, nachádzajúca korene moderného experimentu už v barokovej literatúre. Konferenciu uzavrela jej organizátorka **Bogumila Suwara** prednáškou o remediácii fotografie Lu Salome (a jej interpretáciách) v diele K. Kozyry.

Petra Blšťáková

■ Bratislavský Stredoeurópsky dom fotografie po dvojmesačnej letnej prestávke nadväzuje na sériu literárnych podujatí, ktoré sa konali každý druhý utorok v priestoroch kaviarne Amsterdam. Medzi hosťami, ktorí v minulosti prijali pozvanie na neformálny rozhovor, možno spomenúť napríklad Michaelu Jurovskú, Olivera Bakoša či Juraja Mojžiša. Poprední predstavitelia slovenskej kultúrnej obce hovorili o svojej doterajšej tvorbe, ako aj plánoch do budúcnosti a poodhalili zaujímavosti zo zákulisia svojej práce. Spomeňme len zopár tém utorňajších podujatí. Prekladateľka M. Jurovská prezradila podrobnosti, týkajúce sa prekladu románu *Gepard* sicílskeho autora Giuseppeho Tomasi di Lampedusa, O. Bakoš hovoril o svojej zbierke esejí *Básnik a vec*, Agda Bavi Pain predstavil básnickú zbierku *Rytier bez básne a Hany*. Svoje rozprávanie obohatili čítaním ukážok svojich autorských textov.

Alexandra Debnárová